

Η χρήση τοξικών ουσιών στην εφηβεία: η σημασία της πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης

Δρ. Αναστασία Κουμούλα

Παιδοψυχίατρος

Συντ. Δ/ντρια Τμ. Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφήβων

Δ/ντρια Ψυχιατρικού Τομέα

Σισμανόγλειο-Α. Φλέμιγκ ΓΝΑ

Οι έφηβοι

- συχνά πειραματίζονται με αλκοόλ και ουσίες
- δεν μπορούν να δουν τις συνέπειες των πράξεών τους στο μέλλον
- αισθάνονται άτρωτοι
- μερικοί θα πειραματιστούν και θα σταματήσουν ή θα συνεχίσουν περιστασιακά, χωρίς σημαντικά προβλήματα
- άλλοι θα εμφανίσουν εξάρτηση, θα οδηγηθούν σε πιο επικίνδυνες ουσίες

Είναι δύσκολο να γνωρίζει κανείς ποιοι έφηβοι θα πειραματιστούν και θα σταματήσουν και ποιοι θα εμφανίσουν σοβαρά προβλήματα

Έφηβοι που είναι σε κίνδυνο να εμφανίσουν σοβαρά προβλήματα με αλκοόλ και ουσίες:

- Οικογενειακό ιστορικό χρήσης ουσιών
- Καταθλιπτικό συναίσθημα
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Νιώθουν ότι δεν ταιριάζουν, δεν είναι ενσωματωμένοι στο κοινωνικό σύνολο
- Έχουν κάποια ψυχιατρική διαταραχή

Παράγοντες κινδύνου	Τομέας	Προστατευτικοί παράγοντες
Πρώιμη επιθετική συμπεριφορά	Άτομο	Αυτοέλεγχος
Έλλειψη γονικής επίβλεψης	Οικογένεια	Γονικός έλεγχος
Κατάχρηση ουσιών	Συνομήλικοι	Καλή σχολική επίδοση
Διαθεσιμότητα ουσιών	Σχολείο	Πολιτική κατά της χρήσης ουσιών
Φτώχεια	Κοινότητα	Ισχυροί κοινωνικοί δεσμοί

- Οι πρώιμοι παράγοντες κινδύνου, πχ επιθετική συμπεριφορά, μπορεί να αλλάξουν μέσα από παρεμβάσεις της οικογένειας, του σχολείου και της κοινότητας, βοηθώντας τα παιδιά να αναπτύξουν κατάλληλες, θετικές συμπεριφορές
- Εάν δεν αντιμετωπιστούν, θα δημιουργήσουν περισσότερους παράγοντες κινδύνου, όπως ακαδημαϊκή αποτυχία και κοινωνικές δυσκολίες, που θα βάλουν τα παιδιά σε μεγαλύτερο κίνδυνο για χρήση ουσιών αργότερα

Παράγοντες κινδύνου

- Χαοτικό περιβάλλον σπιτιού, ιδιαίτερα αν οι γονείς κάνουν χρήση ουσιών ή έχουν ψυχιατρική νόσο
- Ανεπαρκής γονική φροντίδα, ιδιαίτερα για παιδιά με δύσκολο ταμπεραμέντο και διαταραχή διαγωγής
- Έλλειψη αμοιβαίας συναισθηματικής πρόσδεσης
- Υπερβολικά ντροπαλή ή επιθετική συμπεριφορά στην τάξη
- Αποτυχία στο σχολείο
- Φτωχές κοινωνικές δεξιότητες
- Συναναστροφές με παραπτωματικά παιδιά
- Αποδοχή της χρήσης από το σχολείο, τους συνομηλίκους και την κοινότητα
- Πεποιθήσεις για την ασφάλεια της χρήσης

Προστατευτικοί παράγοντες

- Ισχυροί δεσμοί με την οικογένεια
- Γονική επίβλεψη με κανόνες συμπεριφοράς και συμμετοχή των γονιών στη ζωή των παιδιών
- Επιτυχία στο σχολείο
- Ισχυροί δεσμοί με οργανισμούς που προάγουν την κοινωνικοποίηση (αθλητισμός, προσκοπισμός κλπ)
- Υιοθέτηση των συμβατικών απόψεων για τη χρήση ουσιών

Τα προγράμματα πρόληψης πρέπει να εστιάζουν στην πρώιμη παρέμβαση κατά την ανάπτυξη του παιδιού για να δυναμώσουν τους θετικούς παράγοντες πριν εμφανιστούν τα προβλήματα συμπεριφοράς

Ψυχιατρικές Διαταραχές και Χρήση Ουσιών

- Οι περισσότεροι έφηβοι με χρήση ουσιών έχουν και άλλες ψυχιατρικές διαταραχές
- Οι διαταραχές αυτές συνήθως δεν έχουν διαγνωστεί και θεραπευτεί
- Ακόμη και όταν διαγιγνώσκονται αυτές οι διαταραχές, δεν αντιμετωπίζονται άμεσα
- Δίνεται προτεραιότητα στη χρήση ουσιών
- Η θεραπεία για τη χρήση δεν είναι αποτελεσματική αν δεν αντιμετωπιστούν οι συνυπάρχουσες ψυχιατρικές διαταραχές

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ)

- Έλλειμμα στη ρύθμιση της συμπεριφοράς
- Υπόθεση της αυτοθεραπείας, καθώς η ΔΕΠΥ είναι χρόνια διαταραχή και σχετίζεται με απογοήτευση και αποτυχίες
- Οι έφηβοι με ΔΕΠΥ αναφέρουν ότι με τις ουσίες μειώνουν την ένταση και κοιμούνται καλύτερα
- Έκθεση σε χρήση ουσιών μέσα στην οικογένεια
- Δευτερογενείς ή συνοσηρές καταστάσεις: μαθησιακά προβλήματα, συναισθηματικά προβλήματα, επιθετική συμπεριφορά

Διαταραχή Διαγωγής

- Επιθετικότητα σε ανθρώπους και ζώα, καταστροφή περιουσίας, απάτες/κλοπές, παραβίαση κανόνων
 - Συχνά συνδέεται με χρήση και κατάχρηση αλκοόλ
 - Οι έφηβοι αυτοί δεν μπορούν να ελέγξουν τη συμπεριφορά τους
 - Αναζητούν νέες εμπειρίες
 - Αρχίζουν νωρίς το αλκοόλ
 - Δοκιμάζουν και άλλες ουσίες
 - Είναι δύσκολη η θεραπεία τους
- Η Διαταραχή διαγωγής πρέπει να αντιμετωπίζεται από πολύ νωρίς

Κατάθλιψη

- Η κατάθλιψη στην εφηβεία συνδέεται συχνά με αυτοκτονικές σκέψεις και απόπειρες αυτοκτονίας, ιδιαίτερα στους εφήβους που κάνουν χρήση ουσιών
- Η θεραπεία της κατάθλιψης στους εφήβους με φάρμακα ή γνωσιακή-συμπεριφορική ψυχοθεραπεία με υποστήριξη του εφήβου και ψυχοεκπαίδευση βοηθούν τους εφήβους να μείνουν μακριά από τις ουσίες (Wagner et al, 1996)

Διαταραχές Άγχους

- Η Διαταραχή Κοινωνικού Άγχους είναι η πιο συχνή ψυχιατρική διαταραχή στους εφήβους με Διαταραχή Χρήσης Ουσιών-60% των εφήβων με ΔΧΟ έχουν Διαταραχή Κοινωνικού Άγχους
- Η Μετατραυματική Διαταραχή Στρες αυξάνει τον κίνδυνο για χρήση ουσιών πιθανόν ως προσπάθεια αντιμετώπισης των τραυματικών εμπειριών

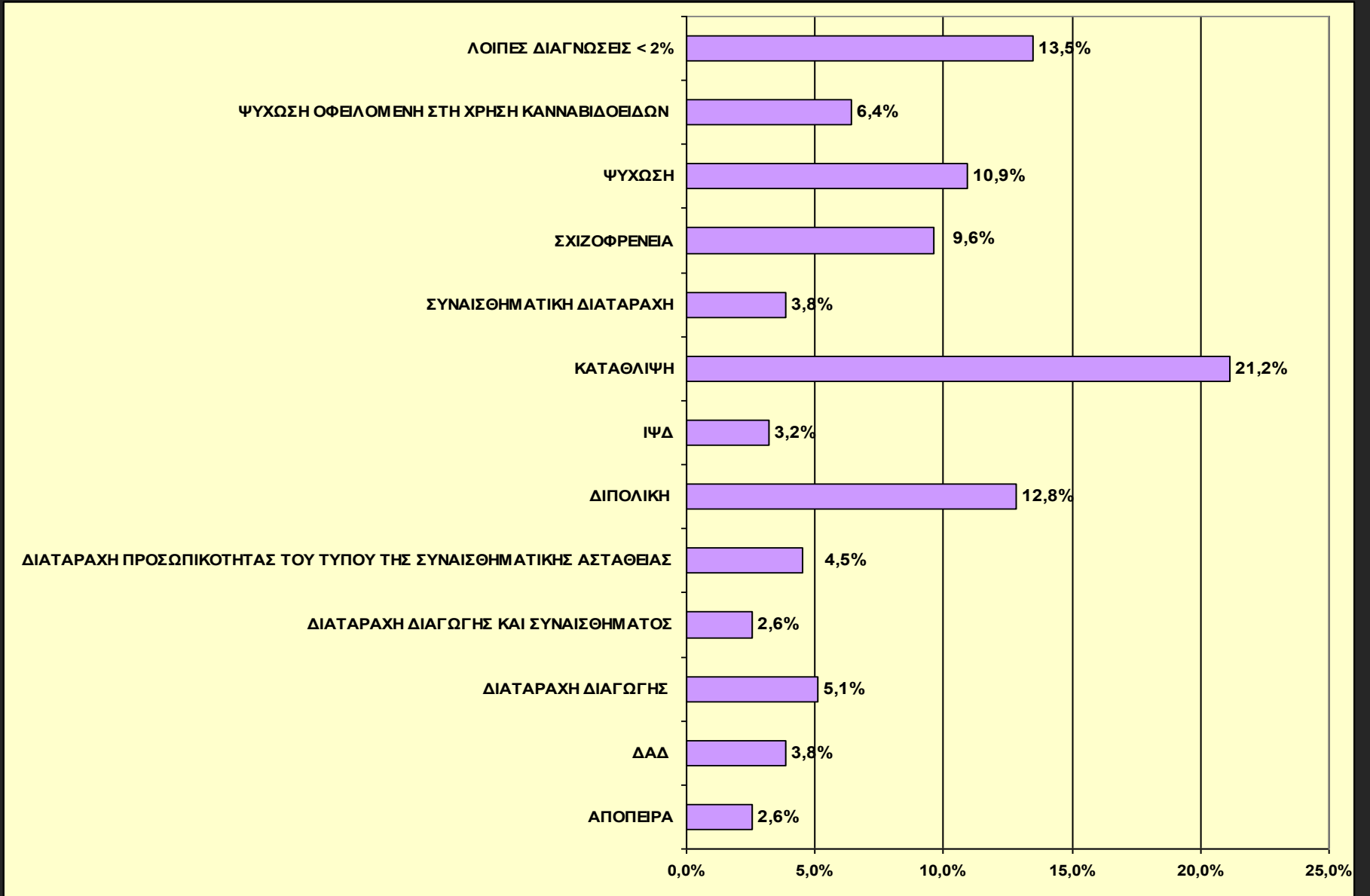
Οι έφηβοι της «Μονάδας Ενδονοσοκομειακής Νοσηλείας Εφήβων»

- Από τον Ιανουάριο 2011 μέχρι και σήμερα έχουν νοσηλευθεί 156 έφηβοι
- Το 49% είναι αγόρια
- Το 51% είναι κορίτσια
- Ο μέσος όρος ηλικίας είναι 15,5 ετών

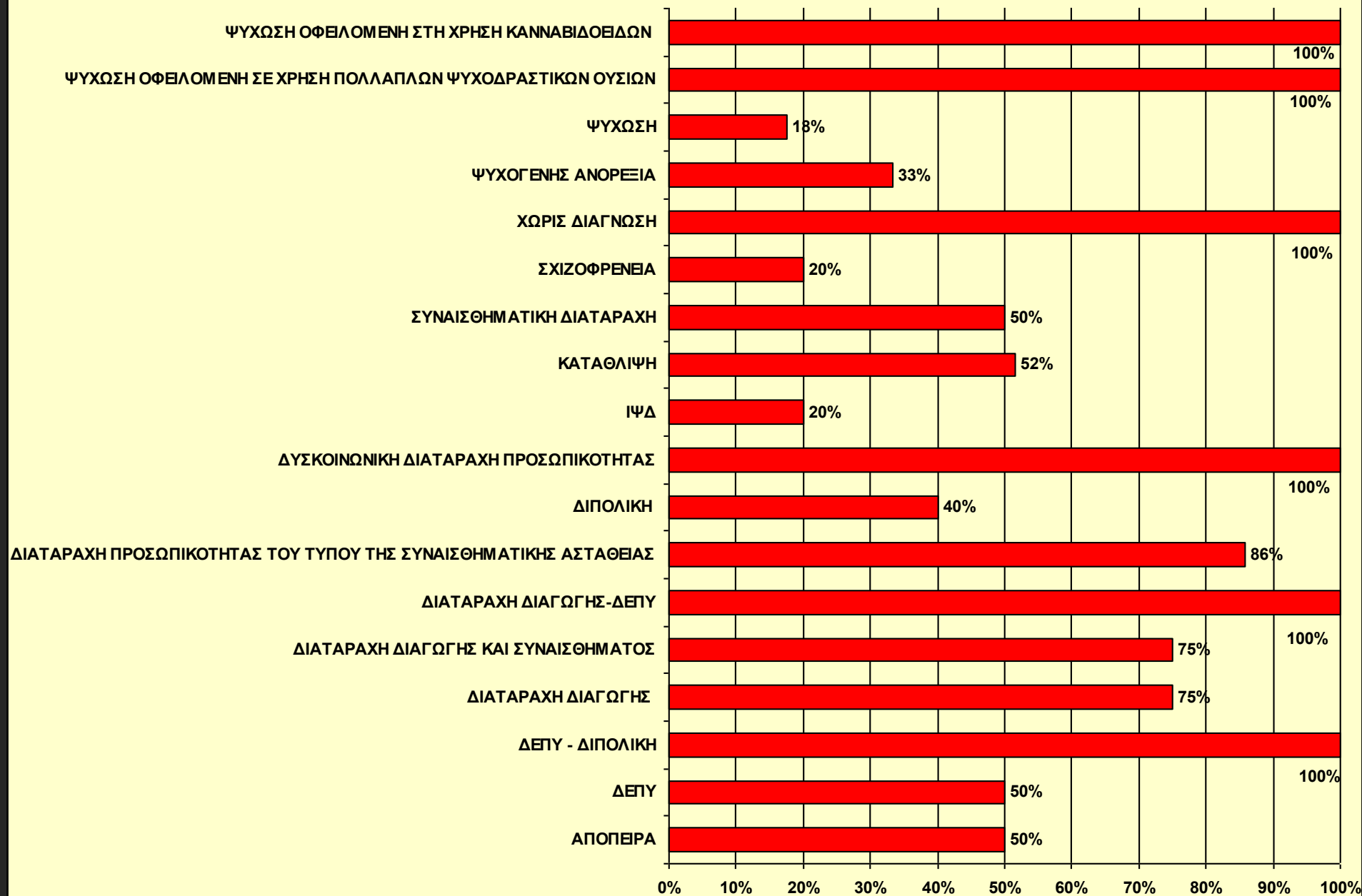
Από το σύνολο

- 44 % καπνίζουν
- 30% κάνουν χρήση κάνναβης
- 13% κάνουν χρήση άλλων ουσιών

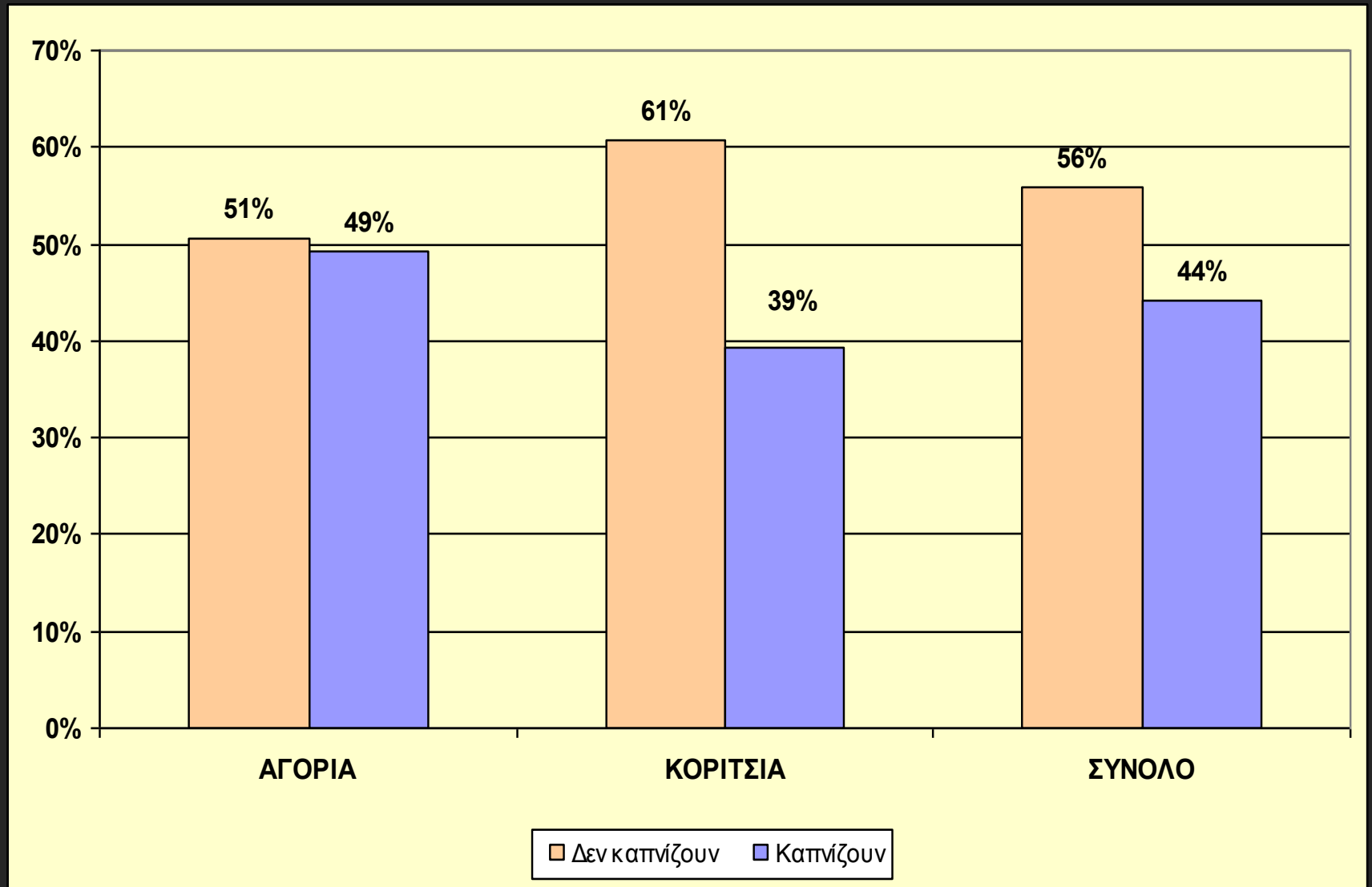
Διαγνώσεις

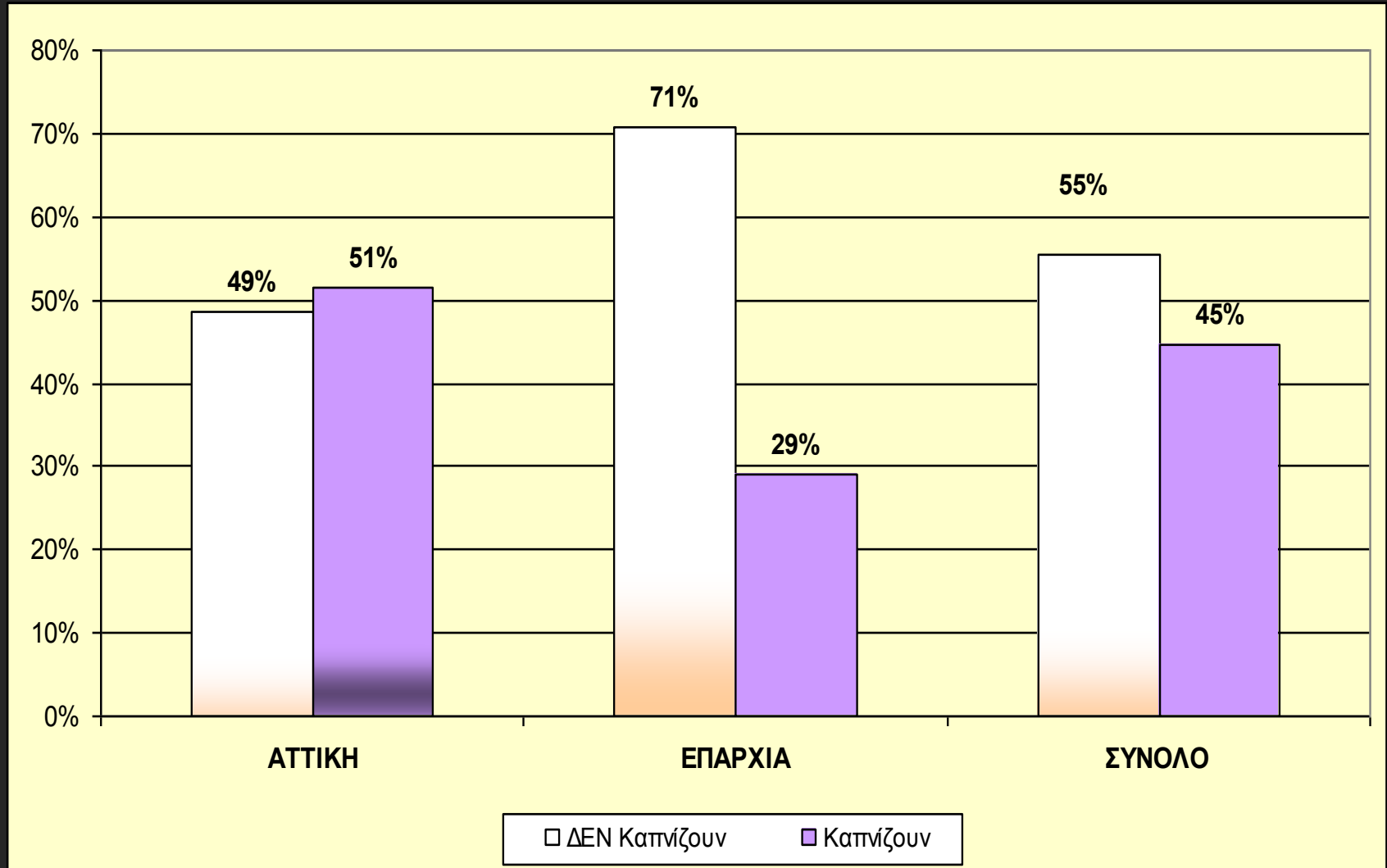
Διάγνωση Εξόδου και Κάπνισμα

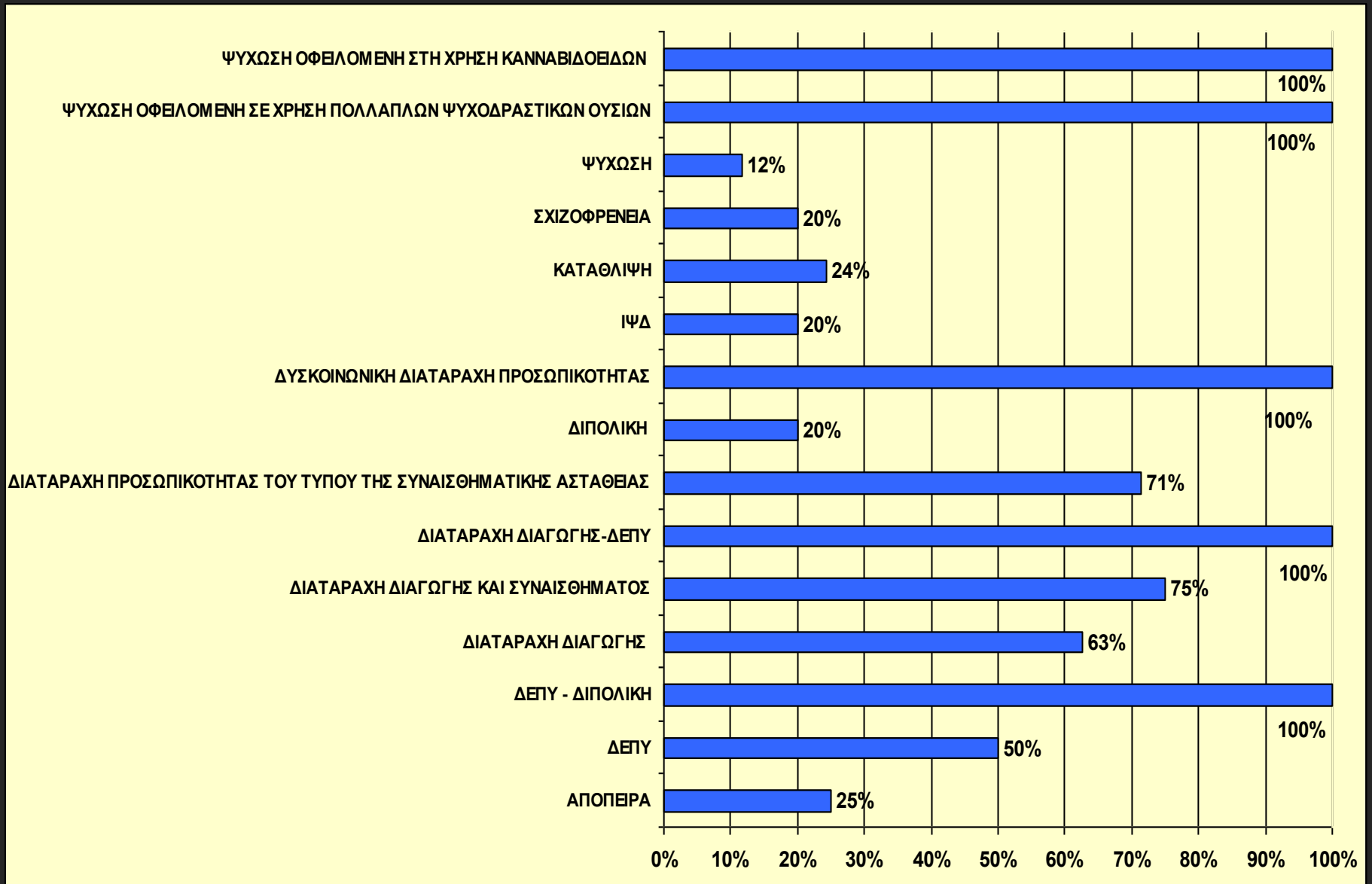
Κάπνισμα και Φύλο

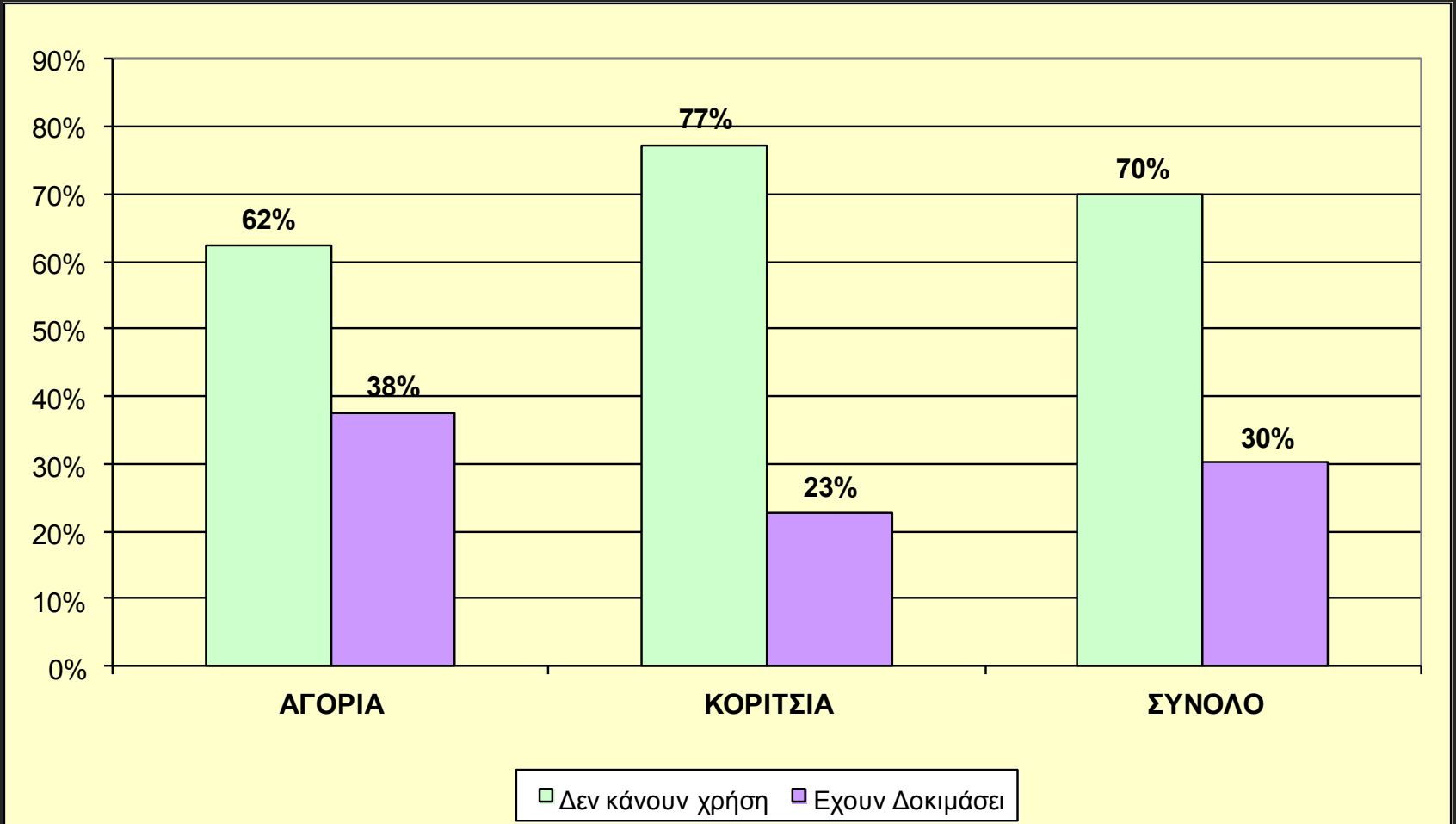
Τόπος Διαμονής και Κάπνισμα

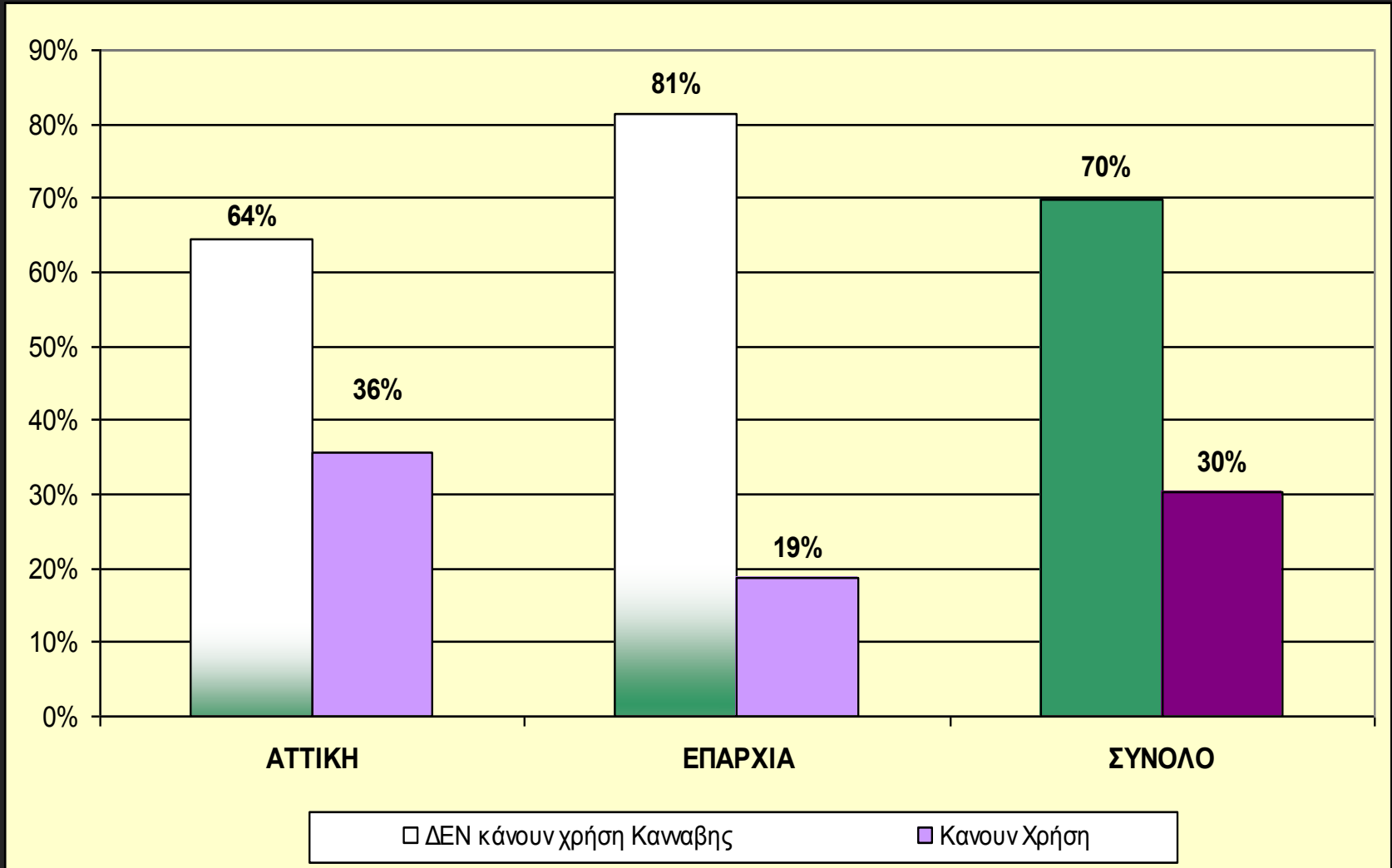
Διάγνωση Εξόδου και Χρήση Κάνναβης

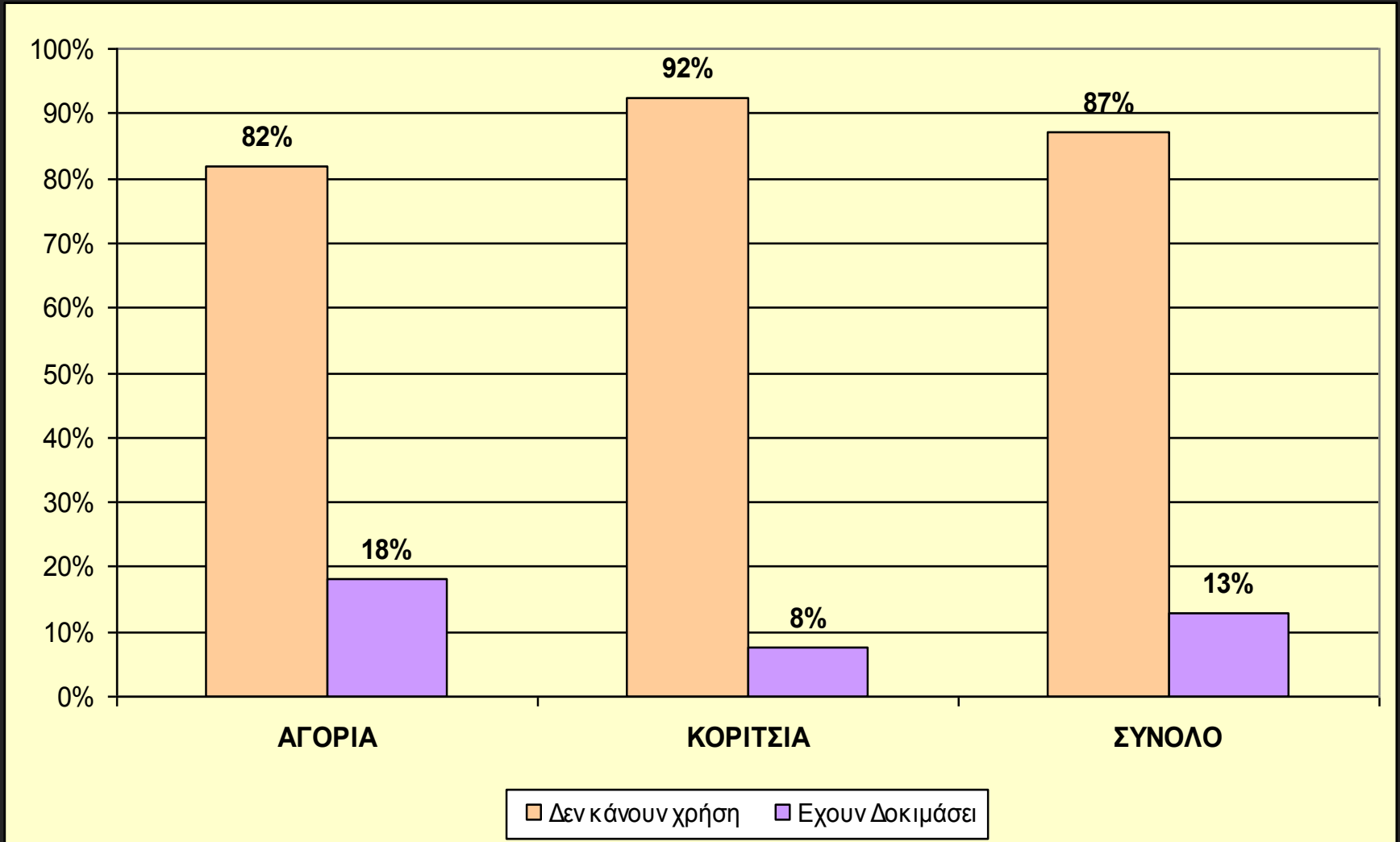
Χρήση Κάνναβης και Φύλο

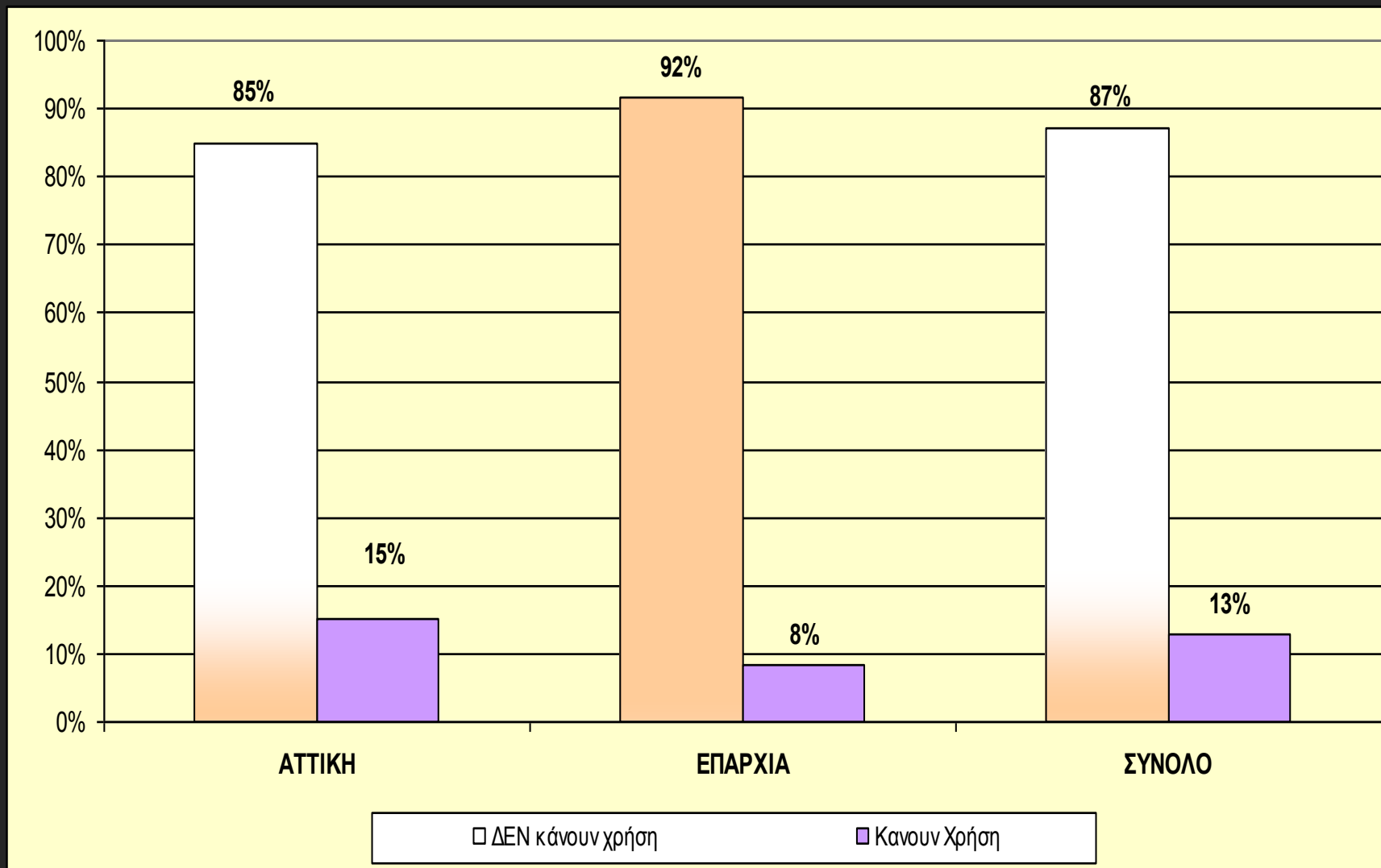
Τόπος Διαμονής και Χρήση Κάνναβης

Χρήση άλλων ουσιών και Φύλο

Τόπος Διαμονής και χρήση άλλων ουσιών

Είναι αναγκαία η έγκαιρη παρέμβαση για την αντιμετώπιση των συναισθηματικών και συμπεριφορικών προβλημάτων των παιδιών και των εφήβων ώστε να αποφευχθεί η εμπλοκή τους με νόμιμες και παράνομες ουσίες

Ανάπτυξη και ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχικής
υγείας για παιδιά και εφήβους

Σας ευχαριστώ